YHTEISÖLLINEN SENIORIASUMINEN SUOMESSA

TULOKSIA SENIORIASUMISEN YHTEISÖLLINEN TULEVAISUUS (SENORA) -HANKKEESTA

Anniriikka Rantala
Väitöskirjatutkija
Tampereen yliopisto
anniriikka.rantala@tuni.fi

TAUSTA

- Suomen väestöstä **yli 65-vuotiaita jo lähes neljännes**, osuus väestöstä kasvaa
- **Seniorit moninainen joukko ihmisiä**, jonka elämäntyylit, perhemuodot, tulo- ja koulutustaso sekä asumistoiveet ja tarpeet vaihtelevat
- Suurten ikäluokkien edustajat ja eläkeikää lähestyvät kansalaiset edeltäviä ikäpolvia **liikkuvampia, ennakoivat tulevaisuutta ja varautuvat vanhenemiseen** esim. muuttamalla

- Czischke ja Carriou (2020) näkevät yhteisöllisen asumisen (collaborative housing) **kattokäsitteenä, joka sisältää kaikenlaiset yhteisyyttä, asukkaiden vaikuttamismahdollisuuksia ja yhteistoimintaa korostavat asumisen mallit.**

➢ **Yhteisöllinen senioriasuminen -**termi kattaa **asukkaiden aloitteesta syntyneet asumisyhteisöt ja yhteisölliset senioritalot,** joissa taustayhteisönä voi olla yhdistys, yleishyödyllinen yritys jne.

- **McMillanin ja Chavisin (1986) yhteisöllisyyden teoriaa soveltaen asuinyhteisöjä luonnehtii:** asukkaiden itsemääräämisoikeus ja mahdollisuus vaikuttaa omaan arkeen, asukkaiden yhteistyö, asukkaat tuntevat toisensa ja tuttuus synnyttää turvallisuuden tunnetta, asukkaat kokevat tulevansa tunnustetuksi tärkeänä yhteisön jäsenenä ja kuuluvansa yhteisöön (me-tunne), asukkaat auttavat ja tukevat toisiaan kykyjensä ja osaamisensa mukaan, ja kaikki nämä tekijät yhdessä luovat tunteen yhteisyydestä.

SENORA-HANKE 2024-2025

Tutkimusryhmä: Outi Jolanki (hankkeen johtaja), Anniriikka Rantala, Outi Valkama & Terhi Lampio, Yhteiskuntatieteiden tiedekunta, Tampereen yliopisto + Katja Maununaho & Joona Lukka Rakennetun ympäristön tiedekunta, Tampereen yliopisto

HANKKEESSA

- **Kartoitettiin verkkotietojen perusteella saatavia tietoja** Suomessa toteutetuista yhteisöllisen senioriasumisen kohteista (peruskartoitus 5-10/24)
- **Kerättiin sähköisellä kyselyllä tietoa rakennuttajien, seniorijärjestöjen, kuntien ja hyvinvointialueiden näkemyksistä yhteisöllisen senioriasumisen tarpeesta ja tulevaisuuden suunnista** (kyselyt 10/24-1/2025)
- **Tutkittiin asukastyöpajojen avulla asukkaiden kokemuksia** yhteisöllisestä asumisesta, hyvin toimivista malleista ja kehittämistarpeista (6/24-1/25)

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

CoE Age Care

Tampereen yliopisto

MIKSI YHTEISÖASUMINEN?
Tuloksia asukastyöpajoista

- TARVE PIENEMMÄLLE JA HELPPOHOITOISEMMALLE ASUNNOLLE
- ESTEETTÖMYYS
- LAADUKKAAT TILAT JA HARRASTEHUONEET
- HALU ASUA YHTEISÖSSÄ, SOSIAALISET SUHTEET, NAAPURIT
- PALVELUIDEN LÄHEISYYS JA LIIKKUMINEN
- HARRASTUSMAHDOLLISUUDET JA AKTIVITEETIT
- TURVALLISUUS

Asuttiin omakotitalossa, jossa oli just ne lumityöt ja kesällä pihatyöt. Niin ruvettiin ajattelemaan tännepäin tuloo, eli kaupunkiin.

Minä olen perheetön eikä ole lapsia eikä juuri sukulaisia, niin tämä yhteisö luo mulle semmosta turvaa, turvallisen asuinympäristön.

YHTEISÖASUMISEN VAHVUUKSIA

- **YHTEISÖLLISET TILAT:** useissa kohteissa laadukkaat ja tilavat yhteistilat olivat asukkaille tärkeitä: yhteisöllisten tilojen koettiin laajentavan omaa asuntoa, tarjoavan mahdollisuuksia arkiseen ja satunnaiseen kohtaamiseen sekä monenlaiseen yhteiseen tekemiseen, kokoontumisiin ja harrastuksiin
- **SIJAINTI JA PALVELUIDEN LÄHEISYYS:** yhteisölliset senioritalot sijaitsevat usein lähellä keskeisiä palveluita ja julkisen liikenteen yhteyksiä -> asumisviihtyvyys ja arjen sujuvuus
- **”MAHDOLLISTETTU YHTEISÖLLISYYS”**: yhteistilat ja säännöllinen yhteistoiminta fasilitoivat vapaaehtoista yhteisöllisyyttä -> mahdollisuus toimia osana asuinyhteisöä, mutta myös mahdollisuus olla osallistumatta
- **YHTEISTOIMINTA**: yhteinen toiminta ja ryhmät koettiin kaikissa kohteissa tärkeäksi aktiivisuutta, hyvinvointia ja osallisuutta edistäväksi tekijäksi -> tunne että on tärkeä ja merkityksellinen, voi toimia yhteisön hyväksi esim. arkiryhmissä ja jatkaa vanhoja tai aloittaa uusia harrastuksia
- **KESKINÄINEN APU, VERTAISTUKI JA VÄLITTÄMINEN:** naapuriapu ja tuki kuuluvat yhteisöllisyyteen, yhteisöstä koettiin saavan sekä konkreettista apua (esim. rempparyhmistä apua pieniin kodin askareisiin), mutta myös henkistä tukea, vertaistukea ja huolenpitoa -> turvallisuuden ja merkityksellisyyden tunteet

Tässähän on vähän tällanen, että kokee, et on merkityksellinen itsekin tässä näin. Et ku joku pyytää, että hei, mulla piippaa palovarotin, et tuu vaihtaan paristoja tai muuta, ni sit ainahan tulee sellanen tunne, että tavallaan tarvitaan vielä.

HAASTEITAKIN HAVAITTIIN…

- **ASUINTILOJEN KUUMUMINEN KESÄAIKAAN:** ongelmat sisälämpötilojen kanssa tyypillisiä, useissa kohteissa asukkailla heikosti mahdollisuuksia vaikuttaa sisälämpötiloihin
- **YHTEISÖLLISTEN ARVOJEN UNOHTUMINEN ASUNTO- JA VUOKRAMARKKINOILLA:** haasteena mm. Airbnb-toiminnan uhka sekä asuntojen myyminen/vuokraaminen ilman että tuodaan esiin yhteisöllisiä puolia
- **UUSIEN ASUKKAIDEN MUKAAN SAAMINEN YHTEISTOIMINTAAN VAIKEAA:** lähes kaikissa kohteissa haasteita uusien osallistujien mukaan saamisessa yhteistoimintaan ja aktiviteetteihin -> miten yhteisöllisyys jatkuu 'alkuperäisasukkaiden' vanhetessa, jos uusia ja nuorempia asukkaita ei saada mukaan?
- **RAJANVEDOT KESKINÄISESSÄ AVUSSA JA TOISAALTA AVUN PYYTÄMISEN VAIKEUS:** keskinäinen apu ja tuki tärkeää ja arvostettua, mutta kääntöpuolena haasteet rajanvedoissa keskinäisen avun suhteen -> asukkaat eivät voi olla toistensa hoitajia tai korvata sosiaali- ja terveyspalveluita
- **DIGITALISAATIO:** digitaidot ja –laitteiden käyttö vaihtelevaa, minkä lisäksi laitteet ja ohjelmat muuttuvat nopeasti -> haasteita mm. yhteisten viestintäkanavien löytämiselle yhteisöissä
- **ASUKASDEMOKRATIA:** osassa tutkituista kohteista haasteita asukasdemokratian ja säännöllisten yhteisökokousten toteuttamisessa

Meillä on uusia asukkaita tullu, jotka ovat tulleet vain asumaan tähän taloon, jotka eivät millään tavalla osallistu mihinkään, joita ei edes oikeestaan tunneta. Sehän tietysti tietyllä tavalla nakertaa sitä yhteisöllisyyttä.

KEHITTÄMISKOHTEITA YHTEISÖISSÄ JA YHTEISKUNNALLISESTI

- **TERMINOLOGIA:** yhteisöllinen senioriasuminen käsitteenä selkeä, mutta nykyisin käsite sekoittuu uuden sosiaalihuoltolain mukaiseen ’yhteisölliseen asumiseen’ (asumispalvelu)
- **KIINNOSTUSTA ENEMMÄN KUIN TARJONTAA:** sidosryhmäkyselyn vastauksissa kehittämisen suurimpana ongelmana nähtiin rahoitus (80%), toiseksi epäselvyys kysynnästä (50 %) ja kolmanneksi epäselvyys vastuualueista (35 %) -> tarvitaan monipuolisempaa senioriasumisen tarjontaa, edullisempia asumisvaihtoehtoja ja enemmän yhteisöasumisen kohteita eri puolille Suomea
- **TIETO YHTEISÖLLISEN SENIORIASUMISEN KOHTEISTA JA OMINAISUUKSISTA KANSALLISESTI HAJANAISTA:** tarvitaan selkeämpää viestintää, yhtenäistä käsitteistöä sekä kattavampia kohdekuvauksia senioriasumisen vaihtoehdoista
- **YHTEISÖJEN SUURIMPINA HAASTEINA UUSIEN ASUKKAIDEN SAAMINEN MUKAAN YHTEISÖÖN JA YHTEISTOIMINTAAN:** tarvitaan lisää tietoa parhaista käytännöistä yhteisöllisen elämäntavan jatkamisesta asukkaiden vanhetessa ja asukkaiden vaihtuessa
- **ASUKASDEMOKRATIAN JA ASUKKAIDEN VAIKUTUSMAHDOLLISUUKSIEN EDISTÄMINEN:** asukastoimikunta ja säännölliset asukastapaamiset sekä asukkaiden vaikutusmahdollisuudet oman yhteisön ja asuinympäristön toimintaan tukevat omistajuutta ja osallisuutta asuinyhteisöön. Myös uusien kohteiden suunnittelussa asukkaiden roolia ja vaikutusmahdollisuuksia tulisi lisätä

JULKAISUJA

Loppuraportti:
Jolanki, O., Lampio, T., Rantala, A., Valkama, O., Lukka, J. & Maununaho, K. (2025). SENORA Senioriasumisen yhteisöllinen tulevaisuus – tutkimushanke 5/2024-4/2025. Tampereen yliopisto.
https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-4002-5

Politiikkasuositus:
https://projects.tuni.fi/senora/julkaisut/

Aukio –verkkolehden artikkeli
Kohti välittävämpiä yhteisöjä ja kaupunkia: Huolenpito yhteisöllisissä senioritaloissa
www.aukiolla.fi

Kohti välittävämpiä yhteisöjä ja kaupunkia: Huolenpito yhteisöllisissä senioritaloissa

Yhteisöasuminen tarjoaa vastavoiman yksilökeskeisyydelle: jaetut tilat ja arki luovat osallisuutta, naapuruutta ja huolenpitoa. Kirjoitus tarkastelee, millaista huolenpidon kulttuuria rakentuu yhteisöllisissä senioritaloissa.

14.10.2025 ANNIRIIKKA RANTALA, JOONA LUKKA, OUTI JOLANKI

ASUMINEN YHTEISÖ ARTIKKELI

KIITOS!

Anniriikka Rantala

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta, Tampereen yliopisto

Anniriikka.rantala@tuni.fi

SENORA-hankkeesta:

Outi Jolanki

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta, Tampereen yliopisto

Outi.jolanki@tuni.fi

